

aanvulling op de eerder verschenen uitgave "Het gif de grond uit; handleiding voor bewoners- en milieugroepen".

De publikatie is te bestellen door overmaking van f 17,50 op girorekening 2203839 t.n.v. Nederland Gifvrij te Utrecht, o.v.v. "Een kijkje onder het vloerkleed". ■

Moeilijk bemiddelbaar? Vergeet het maar!

Onder bovengenoemde titel ging op 30 oktober jongstleden, tijdens de conferentie "Maatwerk" (georganiseerd door het Landelijk Samenwerkingsverband Achterstandsgebieden), een videoproduktie in première over het Werkgelegenheidsproject Helmond-Noord. Dit werkgelegenheidsproject werd in 1986, dankzij een subsidie vanwege het Ministerie van Sociale Zaken en Volksgezondheid, opgezet binnen het kader van het zogeheten "probleemcumulatiegebiedenbeleid".

Deze titel geeft op voortreffelijke wijze de houding weer, van waaruit door instanties wordt aangekeken tegen het probleem van de moeilijk plaatsbare werklozen: het gaat om groepen, die maar al te vaak gestigmatiseerd zijn als niet in staat of bereid om betaald werk verrichten en die "het dus kunnen vergeten". Tegelijkertijd klinkt in deze titel een optimisme door: de constatering dat er perspectieven zijn om die werkloosheid daadwerkelijk (en met succes) aan te pakken, ook als het gaat om "moeilijk plaatsbaren".

Het is algemeen bekend, dat een harde kern van werkloosheid gevormd wordt door:

- jongeren en jong-volwassenen die langdurig werkloos zijn,
- die veelal een laag opleidingsniveau hebben en
- waarvan de leefsituatie vaak stigmatiserend werkt.

In het probleemcumulatiegebied Helmond-Noord is deze categorie werklozen sterk vertegenwoordigd.

In het algemeen wordt de harde kern van de jeugdwerklozen als onbemiddelbaar beschouwd.

Het unieke van de arbeidsinpassing, zoals ontwikkeld binnen het Werkgelegenheidsproject Helmond-Noord ligt in twee zaken, namelijk het feit dat de doelgroep van de arbeidsinpassing wordt gevormd door bovengenoemde harde kern en het feit dat men, zo blijkt uit een door ons verricht onderzoek, er ook daadwerkelijk in slaagt om, gebruikmakend van betrekkelijk

weinig financiële middelen, een substantieel resultaat te boeken.

Tijdens een door ons verricht evaluatie onderzoek van dit werkgelegenheidsbeleid stonden twee vragen centraal:

1. Hoeveel werklozen zijn, halverwege de looptijd van het project succesvol geplaatst?
2. Zijn deze succesvolle plaatsingen te danken aan het gevoerde werkgelegenheidsbeleid of hadden ze ook zonder dit beleid werk gevonden?

ad 1.

Halverwege het werkgelegenheidsproject bleek circa 50 % van de oorspronkelijke doelgroep van 191 werklozen vast betaald werk te hebben gevonden. Onder deze geplaatsten waren 30 vrouwen en 27 jongeren behorend tot etnische minderheden. Dat laatste betekent dat er relatief zeer veel personen uit etnische minderheden geplaatst zijn.

ad 2.

Om de vraag naar het netto-rendement te beantwoorden werd een vergelijkende analyse gedaan naar de ontwikkeling in de werkloosheidscijfers in de wijk Helmond-Noord en in de rest van de gemeente Helmond. Deze vergelijking toont aan dat de werkloosheid in Helmond-Noord tijdens de looptijd van het werkgelegenheidsproject een sterkere daling heeft ondergaan dan in de rest van Helmond het geval was. Dit blijkt met name het gevolg van een relatief sterke daling onder jongeren, onder werklozen met een laag opleidingsniveau en onder werklozen die langdurig (veelal meer dan één jaar) werkloos zijn. Deze categorieën vormen nu juist de doelgroep waarop het werkgelegenheidsproject zich richt.

Er kunnen aan het Werkgelegenheidsproject Helmond-Noord tenminste twee kenmerken worden onderscheiden die het succes van dit beleid kunnen verklaren. In de eerste plaats blijkt men, met behulp van de toegepaste methodiek van arbeidsinpassing in staat de vicieuze cirkel te doorbreken waarin deze jongeren (zoals zovele binnen een probleemcumulatiegebied) verkeren.

Deze cirkel kan als volgt worden omschreven: de bovenvermelde categorie jongeren wordt, als gevolg van hun leefsituatie gekenmerkt door een sociale achterstand, daardoor hebben ze geringe kansen op de arbeidsmarkt, ze worden (door media, beleidsmakers en publieke opinie) gestigmatiseerd en gaan zich gedragen op een wijze die bemiddeling bemoeilijkt.

Als gevolg daarvan raken ze gedesillusioneerd, ontwikkelen een gevoel van wantrouwen ten opzichte van de officiële in-

stanties en worden daarom door deze als onbemiddelbaar beschouwd.

Een dergelijke uitzichtloze situatie wordt ten onrechte (ook door sommige wetenschappelijke onderzoekers en arbeidsmarktdeskundigen) opgevat als een gebrek aan motivatie.

Het feit, dat in het werkgelegenheidsproject Helmond-Noord vertrouwenspersonen in de wijk een sleutelrol vervullen heeft bijgedragen aan het welslagen van dit project en het doorbreken van die vicieuze cirkel. In dat verband heeft het reguliere opbouwwerk een onmisbare rol gespeeld: dankzij opbouwwerkers en door hen opgezette infrastructurele voorzieningen, alsmede de inschakeling van diverse andere hulpverlenende instanties kon de neerwaartse spiraal, het kenmerk van probleemcumulatiegebieden, in opwaartse richting worden omgebogen.

Samenwerking met en kennis van het Gewestelijk Arbeidsbureau over plaatsingsmogelijkheden en behoeften van het bedrijfsleven in de regio Helmond leidde tot het relatief grote aantal succesvolle plaatsingen tot nu toe. De aan de bestrijding van de werkloosheid toebedachte vliegwielfunctie (met betrekking tot het aanpakken van andere wijkproblemen) lijkt, hoe bescheiden de resultaten in dat opzicht ook zijn, eveneens te werken.

Een tweede kenmerk van het werkgelegenheidsproject Helmond-Noord betreft de gedifferentieerde aanpak: de groep jongvolwassen langdurig werklozen met een lage opleiding (algemener: de moeilijk plaatsbaren) is niet homogeen. Het bleek noodzakelijk in te spelen op specifieke behoeften en mogelijkheden van de jongeren in kwestie voor wat betreft hun sociale achtergrond, opleidingsniveau, sociale en beroepstechnische vaardigheden. Als gevolg van deze differentiëring kon arbeidsinpassing op "maat" worden gerealiseerd.

Op grond van de evaluatie van het beleid konden een drietal beleidsaanbevelingen worden ontwikkeld voor de (nabije) toekomst.

In de eerste plaats lijkt continuering van deze vorm van arbeidsinpassing voor de hand liggend, gelet op het netto rendement ervan.

In de tweede plaats zou uitbreiding van deze arbeidsinpassing naar andere categorieën langdurig werklozen, zoals de 45-plussers serieus moeten worden overwogen. Ook deze categorieën worden immers als "moeilijk plaatsbaar" beschouwd.

In de laatste plaats lijkt het zinvol een uitbreiding van deze vorm van arbeidsinpassing te overwegen naar andere wijken die in een vergelijkbare probleemsituatie verkeren, of daarnaar op weg zijn.

Tenslotte blijkt uit de tot nu toe opgedane

ervaringen dat één subcategorie binnen de doelgroep onvoldoende bereikt werd, namelijk vrouwen en vooral vrouwen die behoren tot ethnische minderheden. Voor deze laatste categorie geldt de kwalificatie "onbemiddelbaar? vergeet het maar!" helaas nog vooral in zijn negatieve betekenis. Bij continuering van het werkgelegenheidsproject verdient deze groep extra aandacht.

Harry van den Berg en Kees van der Veer, Vrije Universiteit Amsterdam, Vakgroep Methoden en Technieken van Sociaal Wetenschappelijk Onderzoek.

De videoproduktie "Onbemiddelbaar? Vergeet het maar!" werd in opdracht van het Werkgelegenheidsproject Helmond-Noord vervaardigd door het NIMO, tel. 073-137295. Het evaluatierapport waarvan in dit artikel melding wordt gemaakt is verschenen in boekvorm. Dr. H. van den Berg, Dr. C.G. van der Veer, Sociale Integratie van Jong-Volwassenen in een Achterstandssituatie. Het is te verkrijgen bij het Werkgelegenheidsproject Helmond Noord, Tamboerijnstraat 2a, 5702 JS Helmond (tel: 04920-29687) of via de betere boekhandel. ■

Arbeidsinpassing van langdurig werklozen in het kader van het pcg-beleid

LSA-conferentie "Maatwerk" in Eindhoven

"Arbeidsvoorziening biedt bij gebrek aan micro-vakmanschap weinig weerstand tegen macro-maatregelen", aldus mr. F.H.A.M. Kruse, directeur-generaal van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SoZaWe), in zijn jaarrede van 3 september jl. Met macro-maatregelen doelde hij op grootschalige maatregelen als het Jeugdwerkgarantieplan, de in te voeren heroriënteringsgesprekken, de vermindering van de vrije ruimte op de BRP's (Bijzondere Regionale Projecten) enz. "Wij lijken", zo zei de heer Kruse "op de tandarts die de kiezen moet plomberen met een betonmolen".

De uitspraken van Kruse werden aangehaald tijdens de conferentie "Maatwerk", op 30 oktober gehouden in hotel Holiday Inn te Eindhoven en georganiseerd door het Landelijk Samenwerkingsverband Achterstandsgebieden (LSA).

Deze conferentie liet zien dat binnen het

PCG-beleid in verschillende gemeenten verfijnde instrumenten door micro-vakmen worden ontwikkeld die in aangepaste vorm ook elders toepasbaar zijn.

De conferentie had als onderwerp wijzen waarop moeilijk plaatsbare, veelal langdurig werklozen (waaronder onevenredig veel werklozen uit etnische groepen) middels een individuele, intensieve begeleiding, loonkostensubsidie maatregelen, scholing en andere maatregelen in het arbeidsproces opgenomen worden. Daarbij wordt samengewerkt tussen GAB's, gemeenten, wijkwerkers en -organisaties en bedrijfsleven.

Tijdens de ochtend en een deel van de middag werd ingegaan op de aanpak in de gemeenten Helmond, Almelo, Eindhoven en Groningen. Vervolgens werd vertegenwoordigers van de ministeries van BiZa, WVC en SoZaWe gelegenheid geboden een reactie te geven op deze innovatieve ontwikkelingen binnen het PCG-beleid. De conferentie werd besloten met een forumdiscussie waarbij enerzijds kamerleden van VVD (H.F. Dijkstal), CDA (drs. H. Koetje), PvdA (J.J. Lillipaly) en PSP (drs. A.C. van Es) waren betrokken en anderzijds de sprekers uit de verschillende gemeenten. Dagvoorzitter was Irene van Ditschuyzen. Aan de conferentie namen zo'n 200 mensen deel.

Hieronder wordt ingegaan op de verschillende bijdragen aan de conferentie. Een artikel over de werkwijze in Helmond, de toespraak van drs. B. Bothe (plv. directeur-generaal Welzijn van het ministerie van WVC) en een column over de forumdiscussie zijn elders in deze M.O. opgenomen.

In zijn welkomstwoord ging de heer P.J.M. van den Baar, portefeuillehouder PCG van de gastgemeente Eindhoven, in op het moeizame overleg met verschillende ministeries voor de totstandkoming van het PCG-beleid in Eindhoven. Daarnaast gaf hij aan dat in de Eindhovense Gemeenteraad wordt gesproken over de instelling - door gemeente en GAB gezamenlijk - van een projectbureau voor bijzondere bemiddeling, dat gebruik zou kunnen maken van de Bijzondere Arbeidsvoorziening. Onderwerp van bespreking in de gemeenteraad is verder de wijze waarop de gemeente via budgetfinanciering meerjaren afspraken met instellingen voor sociaal-cultureel en welzijnswerk kan maken voor een gerichte taakstelling en gerichte maatregelen ten behoeve van bijzondere groepen in achterstandssituaties, als vrouwen, etnische groepen en langdurig werklozen. De instellingen zouden daarbij in de toekomst meer beleidsvrijheid moeten krijgen.

Namens het LSA ging de heer H. Cornelissen, opbouwwerker in Eindhoven, in op de historische relatie tussen het opbouwwerk en het ministerie van Binnenlandse Zaken (vanwaar de notitie Buitenkans afkomstig is). "Bij de oprichting van de Stichting Opbouw Drenthe in de twintiger jaren was de rol van het ministerie van Binnenlandse Zaken van fundamentele betekenis. De crisis in die tijd leidde ondermeer tot wat nu opbouwwerk heet", aldus de heer Cornelissen, die in dit verband opmerkte het pijnlijk te vinden dat opbouwwerk soms wordt beschouwd als een modieuze uitvinding van de 70-er jaren.

Vervolgens ging hij in op twee belangrijke kenmerken van opbouwwerk:

- het zich bewegen van op het snijvlak van hard en zacht
- de verhouding tussen micro- en macro-niveau.

Van oudsher houdt het opbouwwerk zich bezig met twee kanten van de achterstandsmedaille, t.w. het materiële en het sociale proces. Met het materiële proces wordt bedoeld een daadwerkelijke verbetering van woningen, woonomgeving, veiligheid en voorzieningen in de wijk (in stadsvernieuwingstermen ook wel het verbouwproces genoemd). Bij het sociale proces gaat het om het (weer) greep krijgen van mensen op wat er in de buurt gebeurt (het opbouwproces).

De heer Cornelissen stelde dat zonder de actieve betrokkenheid van bewoners buurtverbetering gedoemd is te mislukken. Deze ervaring, m.n. opgedaan in het stadsvernieuwingproces, is helaas niet altijd overgenomen in de PCG-praktijk. Het LSA pleit dan ook voor een actieve betrokkenheid van de wijk en haar organisaties bij de uitvoering van het PCG-beleid. Hierbij speelt het opbouwwerk een ondersteunende rol t.b.v. de wijk en haar organisaties. Daar bewonersorganisaties niet beschikken over fundamentele machtsmiddelen (geld, regels, wetten), waar Rijk, gemeente, GAB e.d. wel over beschikken, moeten zij zich bewijzen op basis van overtuigingskracht, politieke pressie, deskundigheid en doorzettingsvermogen. Strategie en coalitievorming met alle betrokkenen zijn voor hen van doorslaggevend belang.

Wat betreft de verhouding micro-macro-niveau stelde hij dat opbouwwerk veelal territoriaal opereert. Zo ook het achterstandsgebiedenbeleid, waarbij het gaat om vraagstukken met een macro-karakter (inkomensproblematiek, achterstanden op woning-, scholings- en arbeidsmarkt etc.). Politieke beslissingen hierover worden op rijksniveau genomen, de gevolgen zijn echter in volle omvang in de PCG-wijken terug te vinden. "Een wijkgerichte invalshoek van PCG en opbouwwerk is hiermee ge-

rechtvaardig", aldus Cornelissen, "maar verbindingen met de macro-dimensie dienen te worden gelegd, daar anders het gevaar bestaat van reductie van problemen op wijkniveau en individualisering van problemen. De wijk kan dienen als vindplaats en als uitvalsbasis."

Tenslotte haakte hij in op de bedoeling van de conferentie, de overdracht van kennis en (micro)vakmanschap naar andere sectoren en gemeenten van het onderdeel 'werken', dat binnen het PCG-beleid geïntegreerd moet zijn met de w's van wonen, weten (en welzijn).

Aanpak in vier gemeenten

Vervolgens kwam de aanpak in de verschillende gemeenten aan bod. Over de werkwijze in Helmond, een aldaar tot stand gekomen video-productie en evaluatierapport over een werkgelegenheidsproject, is elders in deze M.O. het artikel opgenomen "Moeilijk bemiddelbaar, vergeet het maar!". De bijdrage van de heer P. Reijerse, arbeidsconsulent van het GAB Helmond, is opgenomen in het congresverslag, evenals de andere bijdragen. Hier wordt volstaan met het vermelden van de kernpunten uit de betogen van vertegenwoordigers uit Almelo, Groningen en Eindhoven.

Almelo

Belangrijke punten uit de bijdrage van de heer J. van der Laak, hoofd Bijzondere Arbeidsvoorziening GAB-Almelo, waren de volgende:

1. Het GAB-Almelo had weinig of geen contact meer met wat nu is de PCG-doelgroep. Voor de uitvoering van het PCG-beleid zijn drie extra krachten aangetrokken. Hun eerste taak was het traceren van de PCG-doelgroep en het voeren van zgn. heroriëntatiegesprekken met (een deel van) werkloze PCG-wijkbewoners. Met 700 van de 2500 werkloze PCG-wijkbewoners is een dergelijk gesprek gevoerd. Men was bij het GAB verbaasd over de positieve reactie van mensen op deze gesprekken, zodanig dat anderen hier zelf spontaan om verzoeken. Het contact met de doelgroep is veranderd en er is sprake van een heuse relatie met het GAB.

2. Niet alleen met de doelgroep voor bemiddeling, maar ook met de PCG-wijken en haar organisaties is een structureel overleg gegroeid. De PCG-consulenten treden hierbij op als contactpersoon. Vanuit deze contacten is een aantal projecten tot stand gekomen, zoals de Informatiepunten in de wijk en het project buurtbeheer.

3. Ook is een betere samenwerking tot stand gekomen met andere (gemeentelijke) instellingen, zoals de GSD. Op alle niveau's, maar m.n. op uitvoeringsniveau zijn goede contacten ontstaan.

4. De verwachting is dat 'slechts' 50 % van de doelgroep middels plaatsingen en scholing door PCG bereikt zal worden. Om ook het andere deel van de doelgroep te bereiken, is meer dan alleen PCG nodig, zoals het mogelijk gebruik maken van terugploegregelingen, het additioneel plaatsen van langdurig werklozen met behoud van uitkering bij bedrijven met aanvulling tot 100% van het functieloon e.d. Daarbij dient het niet te gaan om scholing zonder werkperspectief, maar om werk met functiegerichte scholing.

Groningen

Over de aanpak in Groningen voerde mevrouw van Wijk, arbeidsconsulent voor de PCG-wijken bij de gemeente, het woord. Belangrijke elementen uit haar bijdrage zijn:

1. Voor 1985 was zowel bij het GAB als de gemeente weinig of geen aandacht voor arbeidsbemiddeling van langdurig werklozen. Door de aanstelling van arbeidsconsulenten voor bewoners uit de PCG-wijken heeft de gemeente inzicht kunnen verkrijgen in de omstandigheden en mogelijkheden van langdurig werklozen, in de arbeidsmarktproblematiek en de doorwerking hiervan op wijkniveau.

2. In de PCG-wijken werd een netwerk ontwikkeld van op elkaar afgestemde maatregelen met verschillende ingangsniveaus, zodat (waar nodig stapsgewijs) uitzicht op betaald werk wordt geboden. Door verschillende soorten werkervaringsprojecten en verschillende loonkostensubsidies worden mensen naar het bedrijfsleven toegeleid.

3. Het GAB heeft inhoudelijk een belangrijke rol als sparring-partner voor de arbeidsconsulenten-PCG. Daarnaast handelt het GAB de administratie van de loonkostensubsidie t.b.v. de PCG-wijken af. Door informatie uitwisseling wordt voorkomen dat de vanuit GAB en gemeente met verschillende personen op één vacature wordt bemiddeld.

4. Bewoners zijn direct betrokken bij het werkgelegenheidsbeleid t.b.v. hun wijken. Dit moet worden gezien als een voorwaarde voor het welslagen van het PCG-project. Door bewoners is bewerkstelligd dat 20 % van het jaarlijkse budget wordt besteed aan de leeftijdsgroep 23-40 jaar. Als werkervaringsproject is door bewoners een buurtteetvoorziening gecreëerd. En bewoners beslissen mee welke functies (onderhoud/beheer en dienstverlening) er binnen PCG in hun wijk worden ingezet.

5. Twee specifieke subgroepen vragen speciale aandacht, nl. vrouwen tot 23 jaar

en etnische groepen. De groep vrouwen tot 23 jaar met weinig kans op een baan vlucht veelal snel in het gezinsleven. Na een aantal jaren willen deze vrouwen alsnog aan het werk, wat dan nog moeilijker is, gezien hun leeftijd, geringe werkervaring en schoolopleiding. En werkgevers zijn huiverig om vrouwen met kinderen in dienst te nemen. Voor de etnische groepen is het nog veel moeilijker werk te vinden, daar de factor discriminatie, veelal verborgen, een rol speelt.

6. Er is een goed contact ontwikkeld met een relatief kleine groep van zo'n 60 bedrijven. Als een werkgever een aantal positieve ervaringen heeft gehad, kan er ook zonder problemen "wel eens iets misgaan". Een groeiende betrokkenheid van werkgevers bij het probleem van de werkloosheid is te constateren.

Eindhoven

Met name de heer H.A.J. Flapper, hoofd innovatie en opleidingen bij de Bouwgroep Nelissen Van Egteren, gaf in zijn bijdrage een goed inzicht in de deelname van het bedrijfsleven aan een PCG-project in Eindhoven (het project Groenewoudseweg). Hij besteedde o.a. aandacht aan het unieke van dit project voor de verhoudingen in de bouwwereld. Traditionele verhoudingen in die bouwwereld worden doorbroken en een nieuwe instroom van geschoolde arbeidskrachten naast de LTS en de CVV wordt hiermee gecreëerd. Langdurig, laag-geschoolde werklozen worden opgeleid tot semie-vakman (een bepaalde functie binnen de bouwwereld).

Nelissen Van Egteren is met dit project in zee gegaan omdat het bedrijf al eerder in deze (PCG-)wijk woningen heeft gerenoveerd en daarbij goede relaties met de wijk heeft opgebouwd. Als tweede reden noemde de heer Flapper de zorg van het bedrijf voor de toekomst. Er dreigt een tekort aan geschoolde vaklieden; een nieuwe instroommogelijkheid moet worden bevorderd.

Huiver voor het project was er echter ook. Het bedrijf had geen ervaring in het werken met langdurig werkloze randgroepjongeren. Ook bestond geen kennis en ervaring in het opleiden van mensen in het bouwvak (de vakopleidingen zijn centraal geregeld). De voorwaarde van de gemeente de deelnemers zoveel mogelijk werkzaamheden zelf te laten uitvoeren stond bovendien haaks op de in de bouw gebruikelijke uitbesteding van specialistenwerk aan onderaannemers. Het was dan ook moeilijk onderaannemers zover te krijgen dat aan de eis van de gemeente kon worden voldaan.

Volgens de heer Flapper is er in de bouwmarkt een verschuiving te zien van nieuw-

bouw naar renovatie en onderhoud. Dit project speelt op deze ontwikkeling in: de deelnemers worden opgeleid tot renovator. Een speciaal hiervoor ingestelde begeleidingscommissie is behulpzaam bij het ontwikkelen van een, op nieuw lesmateriaal van het CVV gebaseerde, basisopleiding tot renovator. De toekomstperspectieven voor deze functie zijn goed.

Belangrijk aan het project is tevens dat de deelnemers na een voor- en basisopleiding van enige weken het CAO-loon van een aankomend vakman uitbetaald krijgen. Naast het werk krijgen de deelnemers 1 dag bijscholing. Deze dag wordt ook uitbetaald. Het productieverlies per leerling wordt over de gehele periode geschat op 30 %. De additionele kosten van het project worden betaald uit PCG-gelden.

De ervaringen tot nu toe met het project zijn redelijk. De kwaliteit van het werk mag gezien de omstandigheden redelijk tot goed genoemd worden en de arbeidsdiscipline valt vaak erg mee. De grootste zorg betreft echter het lage werktempo. Door een betere organisatie hoopt men zowel vaardigheid als tempo te stimuleren.

Bijdragen ministeries

De toespraak van drs. B.D.W. Bothe, plv. directeur-generaal Welzijn van het ministerie van WVC, is integraal in het katern van dit M.O.-nummer opgenomen. De overige bijdragen zijn hieronder samengevat.

Binnenlandse Zaken

Voor het ministerie van Binnenlandse Zaken voerde drs. H.A.A. Molleman, directeur Coördinatie Minderhedenbeleid, het woord. De heer Molleman uitte zijn zorg over het feit dat in het PCG-beleid door beleidsmatig wegvallen en/of bezuinigen op bepaalde (betrokken) beleidssectoren van het rijk een belangrijke mate van onevenwichtigheid is ontstaan. Het beschikbaar stellen van meer dan 50 miljoen gulden vanuit het Taakstellend Beleid van GAB's voor arbeidsbevorderende maatregelen in PCG-verband is onvoldoende ondersteund door/in een samenhangend beleid. De 'meerwaarde' die het PCG-beleid kan toevoegen aan het arbeidsbevorderend beleid komt zo niet of onbevredigend tot stand. Het gevaar is niet denkbeeldig dat geldstromen en inspanningen zich gaan richten op relatief kansrijke groepen, om meer resultaat te bereiken in cijfers (een gevaar wat door de bijdrage van de heer Van den Berg van SoZaWe, zie hieronder, zeker niet wordt weggenomen, CV). Tevens moet worden gevreesd, aldus de heer Molleman, dat door de tripartisering van het arbeidsmarktbeleid nog meer sturingselementen ten detrimente voor de zwakste groepen (de 'buitenkansers') binnen het PCG-beleid verloren zullen gaan.

De hoop is gevestigd op de bestuurslaag die zich met de uitvoering van het beleid bezig houdt: de gemeente, zo vervolgde de heer Molleman zijn betoog. Het oplossend vermogen van de gemeente dient versterkt te worden door meer beleidsvrijheid, deregulering, harmonisatie van maatregelen en coördinatie van alles in één bestuurlijke, goed controleerbare hand (van de gemeente, CV). In dit kader past de afspraak tussen de minister van Binnenlandse Zaken en B&W van Den Haag voor het starten van een experiment met een intensievere aanpak van het PCG-beleid in haar oorspronkelijke opzet.

Een creatieve invulling van het decentralisatie-concept is nodig, zo zei de heer Molleman, waarbij ook de belangenbehartigende activiteit van de VNG de volle ruimte krijgt en het landelijk netwerk van het LSA zich kan ontplooiën op het inhoudelijke vlak. De heer Molleman besloot zijn betoog met het gezegde "reculer pour mieux sauter", zo nu en dan afstand nemen om daarna des te beter te kunnen aanpakken.

Sociale Zaken en Werkgelegenheid

De heer mr. S. v.d. Berg, Hoofd Categorale Afdeling Directie Arbeidsmarktbeleid, vertegenwoordigde het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Hoewel deze conferentie nadrukkelijk niet als doel had een tussentijdse evaluatie te geven van het (arbeidsmarktonderdeel van het) PCG-beleid, bestond er bij de heer v.d. Berg toch de behoefte een tussenstand van het PCG-beleid in de ogen van de Arbeidsvoorziening van SoZaWe weer te geven. Die tussenstand bevatte een aantal positieve, maar ook enkele kritische kanttekeningen.

Als positief werd door de heer v.d. Berg gezien:

1. De samenwerking tussen GAB en de gemeente is verbeterd.
2. Hier en daar zijn goede resultaten geboekt, d.w.z. plaatsingen van cliënten op reguliere arbeidsplaatsen of geslaagde voorbereiding op arbeidsinpassing d.m.v. scholing.
3. Doordat het GAB in contact met de wijk komt, komt de aldaar vaak aanwezige kennis over werkzoekenden beschikbaar. Dit voegt iets toe aan de soms beperkte kennis van de GAB's over hun cliënten.

Kritische kanttekeningen waren er ook, en wel:

1. De inbreng van andere departementen is gering in verhouding tot de SoZaWe-inbreng. Er is geen sprake van een geïntegreerd beleid.
2. De besteding van PCG-gelden aan de uitbreiding van bestaande Arbvo-instrumenten (zoals CBB) of een lokaal uitgevaardigde loonkostensubsidievorm (die

nu net landelijk is afgeschaft) is gezien de beperkte tijdsduur van het beleid (4 jaar) niet doelmatig en leidt tot hoge uitgaven.

3. De kosten per deelnemer zijn soms zeer hoog, m.n. renovatie- en bouwprojecten zijn zeer kostbaar evenals leerwerkprojecten.

4. Een aantal activiteiten is meer welzijnsgericht dan arbeidsmarktgericht en wordt mogelijk ingezet om welzijnsbezuinigingen op te vangen.

De heer v.d. Berg noemde als laatste een aantal criteria dat bij de beslissing over voortzetting van het PCG-beleid na 1989 een rol zal spelen:

1. Hoe effectief is het PCG-beleid, d.w.z. hoe hoog is het percentage personen dat geplaatst wordt op reguliere arbeidsplaatsen dan wel d.m.v. scholing inpasbaar is geworden? En wat is daarvan het prijskaartje? Een vergelijking tussen soortgelijke doelgroepen is hierbij noodzakelijk.
2. Wat is de inbreng vanuit andere departementen? Kan inderdaad een geïntegreerd beleid gevoerd worden? Het budget moet in ieder geval wel bij het GAB/RBA blijven.
3. De effectiviteit m.b.t. tot minderheden. 50 % is daarbij een algemene norm.
4. Welke rol kan het PCG-beleid vervullen naast andere scholingsinstrumenten als PBVE, CBB, CVV e.d.? Dit omdat in de toekomst een steeds hogere scholing voor de arbeidsmarkt noodzakelijk zal zijn.
5. In de gewijzigde, getripartiseerde bestuursstructuur van de Arbvo zal de effectiviteit voor de sociale partners een belangrijke graadmeter zijn.

Tot zover een impressie van de conferentie Maatwerk. Wat betreft de forumdiscussie stelt Wil van de Leur in een elders in deze M.O. opgenomen column dat er eerder sprake was van "mat werk" dan van "maatwerk". Op 14 november jl. is een open bewonersdag voor bewoners uit PCG-gebieden gehouden. Hierop komen we in een later stadium in M.O. op terug.

Chris Veldhuysen

Een uitgebreid verslag van het symposium "Maatwerk" is tegen kostprijs te bestellen bij het secretariaat van het LSA, Pr. Mauritslaan 26, 2582 LS Den Haag, tel. 070-521354. ■